

קבץ
תוֹף הַנַּחֵל

דבורים נוראים ונפלאים, מעוררים מעירים ומתקומים, אשר מתוף הנחל נובע מקור הדבקה נובעים, להחיות נפש כל חי ומשם ישקו העדרים, להתחנך בעבודת הבורא בכל דרגה שיהיו נמצאים
ומענין תוכחת הצדיק בבזיון לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל
ומענין נקמת הדין תורה לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רב

אשר נאמרו בשלחן המהור של
מרן מוהרא"ש שליט"א
 במעודות שבת קדש פרישת ויגרא - תשמ"ד

ידבר נפלאות מצער הצדיקים שהתפללות שלנו מבלבלות אותם ועקר התקוין לשוב בתשובה, ויגלה גנות מדת הליצנות שהיא פתח המפאה, וידבר מענין הדיעה שבכל עניני העולם וש
 אלקות

יצא לאור
ערב שבת קדש פרישת ויגרא - תשע"ג

על ידי תלמידי מתיבתא היכל הקדש
 חסיד ברסלב
 עיר הקדש ירושלים תוכבי"א

מֵאמֵר

אִם הַבְּחֵן הַמְּשִׁיחַ יִחַטָּא לְאַשְׁמַת הָעַם

לֵיל שַׁבַּת קִדְשׁ פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא ה'תשס"ד

בְּלֵיל שַׁבַּת קִדְשׁ בְּסֻעֻדָּה רֵאשׁוּנָה דְּבַר מוֹהֲרָא"ש נ"י דְּבוּרִים
 נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד עַל פִּי דְּבָרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּלִקְוֵי מוֹהֲרָא"ן חֵלֶק
 א' סִימָן ל', הַמְּדַבֵּר מִתּוֹכַחַת הַצַּדִּיק, עֵינֵי שָׁם.

לְקַבַּל תּוֹכַחַת הַצַּדִּיקִים שְׂבָאָה בְּיָוֵן

פְּתַח וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, רַבְּנֵנוּ ז"ל אָמַר (מוֹהֲרָא"ש נ"י חוֹר בְּקַצּוֹר עַל
 נִקְדָּה אַחַת שֶׁבְּדַבְּרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּתוֹרָה זו): וְצָרִיכִין אָנוּ לְקַבַּל תּוֹכַחְתָּם (שֶׁל
 הַצַּדִּיקִים), אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכַחָה שְׁלָהֶם חַיָּא לְפַעְמִים דְּרַף בְּיָוֵן –
 שְׂמֻבְזִים אוֹתָנּוּ, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיכִין אָנוּ לְקַבַּל תּוֹכַחְתָּם, בְּדִי
 לְקַבַּל עַל יְדוֹ אֶת הַחֶסֶד, בְּנ"ל.

טַעַם שֶׁתּוֹכַחְתָּם בָּאָה בְּדִרְךָ בְּיָוֵן

כִּי מִזֶּה שֶׁתּוֹכַחְתָּם הוֹלְכֶת לְפַעְמִים בְּדִרְךָ בְּיָוֵן, צָרִיךְ לָדוֹן אוֹתָם
 לְכַף זְכוּת. כִּי אִין אָדָם נִתְפָּס עַל צַעֲרוֹ, כִּי סוֹבְלִים צַעֲרֵי גְדוֹל
 מֵאֲתָנּוּ. כִּי אִפְלוּ מִזֶּה שֶׁחִוָּא טוֹב אֲצִלָּנוּ הוּא רָעָה אֲצֵל הַצַּדִּיקִים,

וּבְעֵינַי מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (ויקרא ק"ג ע"א): 'כִּל טוֹבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים רָעָה הִיא אֲצֵל הַצְּדִיקִים'. הֵינּוּ כִּי עֲסָקִים וְשִׁיחַת חֲלוּן שְׁלָנוּ הוּא בּוֹדֵאי רָעָה אֲצֵלָם, אֲלֵא אֲפִלוּ טוֹבוֹתֵינוּ, הֵינּוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּעָרְפֵנוּ רַק טוֹב, הוּא רָעָה אֲצֵל הַצְּדִיקִים בְּבַחֲיַנַּת (שם): "וּתְפִלַּתִּי בְּרַעוּתֵיהֶם", כִּי תְּפִלַּתֵנוּ מְבַלְבֵּלַת אוֹתָם: כִּי כֹל הָעָרְבוֹב הִרְעֵת וְכֹל הַבְּלָבוּלִים וְכֹל הַשְּׂטוּתִים שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְפַעְמֵיכֶם, הַכֹּל נִבְּשָׁה בַתְּפִלַּתֵנוּ.

כֹּל הַבְּלָבוּלִים בָּאִים בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה

כִּי כֹל הַבְּלָבוּלִים זְכוּי וְכֹל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁחֹשֵׁב הָאָדָם לְפַעְמֵיכֶם, הַכֹּל בָּאִים עַל דַּעְתּוֹ בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וִיקָא, וְהַכֹּל נִשְׁמַע אֵלָיו אִזּוּ הִיקָא, בְּשַׁעַת שְׁעוּמַד לְהַתְּפַלֵּל. בְּבַחֲיַנַּת (שם ק"ו): "כִּי יִמְלַל גְּבוּרֹת ה', וְשָׁמִיעַ כֹּל תְּהִלָּתוֹ". 'תְּהִלָּתוֹ' לְשׁוֹן (א"י ד): "וּבְמַלְאָכָיו יִשְׁמַע תְּהִלָּה", הֵינּוּ עָרְבוֹב וְכֹלְבוּלִים, שֶׁאִזּוּ מִשְׁמִיעֵיךְ אֵת עֲצֵמְךָ וִיקָא בְּשַׁעַת שְׁעוּמַד לְהַתְּפַלֵּל וְלִמְלַל גְּבוּרֹת ה'. וְהוּא בְּשִׁתִּי פְחִינּוֹת: אִזּוּ שְׂבָאִים לְהַתְּתַקֵּן מַחֲמַת שְׂרָאִים שְׂמַתְפַּלֵּל פְּטוּדָה פְּרָאִי, עַל כֵּן בָּאִים לְהַתְּתַקֵּן. כִּי עֲבָשׁוּ הוּא הַזְּמַן שֶׁיִּכְוִלִין לְהַתְּתַקֵּן, כִּי יֵשׁ בָּהֶם נִיבּוּצוֹת קְדוּשִׁים שֶׁצְּרִיכִין תְּקוּן. אִזּוּ בְּבַחֲיַנַּת אַחֲרַת, מַחֲמַת שְׂאִינּוּ רָאוּי לְהַתְּפַלֵּל, וּבָאִין לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מוֹתְפַלְתּוֹ. עַל כֵּן פְּנִיִם

בין כך ובין כך, בשעת התפלה ויקרא באין כל הערבוכים וכל הפולגים של האדם, ונשמעין אצלנו זה, ובשביל זה נקראין הפולגים והערבוכים תהלה כנ"ל, מוחמת שחן באים ויקרא בעת התפלה והתהלה כנ"ל.

כל התפלות עם הפולגים שחן באות לצדיקים וכל התפלות האלו עם כל הערבוכים באין אל הצדיקים, כי הצדיקים הם בחינת משיח, שאילו באין כל התפלות להעלותן. בבחינת (ישעיה מה, ט): "ותהלתי אחטם לד", שכל התפלות באין לבחינת משיח, שהוא בחינת הטם, בחינת (איכה ד): "רוח אפינו משיח ה". כי משיח הוא מורה ודאין (כמו שאמרנו רבותינו, זכרונם לברכה, סנהדרין גז ע"ט), בבחינת (ישעיה יא, ט): "והריחו בנראת ה". הינו בתפלות, שחן בחינת (משלי לא, ט): "נראת ה' היא תתהלל". כי הוא מורה ומרגיש בהתפלות שמקבל מהם, את כל אחד ואחד בפני מה שהוא, כי כל הערבוכים של כל אחד הם בתודת התפלה כנ"ל.

נמצא שהצדיקים הם סובלים צער על ידי התפלות שלנו שמקבלין אותן כנ"ל, ובשביל זה צריה לקבל תוכחתם אף שמכיון אותנו; עין שם כל זה בדברי רבנו ז"ל.

צער הצדיקים שאיריכים לטפל בתפלותנו

והסביר מוהר"א ש"נ"י, כי הגה רבנו ז"ל מנגלה לנו כאן, למה לפעמים התוכחה של הצדיקים, בפשמוכחים נשמות ישראל, יוצאת לפעמים בדרך בזיון וחרפה, והטעם הוא, מחמת שהצדיקים סובלים צער גדול מאתנו, כי הם טורחים ומיגיעים תמיד להעלות ולקשר כל תפלות נשמות ישראל אל שרשם, אבל התפלות מלאות בבלבולים ומחשבות זרות, כי דיקא בשעת התפלה באים כל הבלבולים והמחשבות זרות ומבלבלים את האדם, וכשהצדיק רוצה להעלות ולקשר התפלות אל שרשם, יש לו עבודה ויגיעה קשה מאד, כי צריך לטפל מקדם עם הבלבולים והמחשבות זרות, ולנקות אותם, והוא עבודה קשה מאד, ולכן התוכחה שלהם יוצאת לפעמים בדרך בזיון וחרפה, כי הם סובלים צער גדול מאתנו.

התכלית של התקרבות לצדיקים – לזכות לתפלות נקיות!

אבל התכלית היא לעורר אותנו בתשובה, שנתקן את תפלותינו, ונהיינה התפלות נקיות וזכות, ואל זה זוכים על ידי שמרבים לדבר אל השם יתברך דבורי תפלה והתבודדות מעמק הלב, כי כל שאדם מרבה לדבר אליו יתברך דבורי תפלה והתבודדות מעמק הלב, בתמימות ובפשטות גמורה, ומנסה לקשר מחשבתו אל דבורו,

לֹאט לֹאט נִטְהַר מִחוּ וּמִחֲשֵׁבֶתוֹ, וּמִתְחִילוֹת תְּפִלוֹתָיו לְהוֹדֵבָה, עַד שְׁזוֹכָה לְדַבְּקוֹת גְּדוּלָה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ מִתּוֹךְ תְּפִלָּתוֹ, וְלִכֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמֻקְרָב אֶל צַדִּיק אֲמַתִּי שִׂוְדַע אֵיךְ לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלוֹת אֶל מְקוֹמָן הָרְאוּי, וְאֵל צַדִּיק שְׁמֻכְנִים בְּאַנְשָׁיו הַתְּחִזְקוֹת עֲצוּמָה לְעַסֵּק בְּתְפִלָּה בְּאַמַּת, כִּי עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְאַחֲרִית וְתִקְוָה טוֹבָה בְּזֶה וּבְכֹא לְנִצָּחַת, אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ.

מהו ענין אשמת העם היא זה?

וְקִשֶׁר מוֹהֲרָא"ש נ"י אֵת הָעֲנָן הַנ"ל לְפְרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ, בְּקִשֶׁר נִוְרָא וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי הִנֵּה כְּתִיב בְּפְרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ (וַיִּקְרָא ה' א) **אִם הִכְהִין הַמְּשִׁיחַ יַחֲטֵא לְאַשְׁמַת הָעָם וְגו', וּפְרָשׁ רַש"י, בְּשֵׁהִכְהִין גְּדוּל חוֹטֵא, אֲשְׁמַת הָעָם הוּא זֶה, שֶׁחֵן תְּלוּוִיִּים כּוּ לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וְלַהֲתַפְּלֵל בְּעַדָם, וְנַעֲשֶׂה מִקְלָקֵל, עֵינֵי שָׁם.**

וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין, מַהִי הַפְּגוּנָה "אַשְׁמַת הָעָם הוּא זֶה", וּבְפִנֵּה הֵם אֲשָׁמִים, וְכֵן זֶה שֶׁרַש"י מְזַכֵּיר "לְהַתְּפַלֵּל בְּעַדָם וְנַעֲשֶׂה מִקְלָקֵל"?

החפזון בצדיק הוא מחמת קלקול העם

אָבֵל עַל פִּי דְבָרֵי רַבְּנּוּ ז"ל הַנ"ל מוּבָן הָעֲנָן הַיָּטֵב, כִּי אִם הִכְהִין הַמְּשִׁיחַ, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁבְּדוֹר, יַחֲטֵא, הֵינּוּ שִׁיחִיָּה לוֹ חִפְזוֹן בְּאַיִזָּה דְבָר, כִּי חֲטֵא הוּא מְלִשׁוֹן חִפְזוֹן, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב (שׁוֹפְטִים כ, טז): "קוֹלַע

אל השערה ולא יחמיא", צריכים לדעת שזהו "לאשמת העם", כי הם תלויים בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, הינו, כי הוא מעלה את התפלות שלהם למקומן הראוי, וכדברי רבנו ז"ל הנ"ל, אבל נעשה מקלקל מרבוי מחשבות זרות ובלבולים שיש בתודת התפלות שלהם, ולכן זה גורם הטא והפרון אל הצדיק, עד שהתוכחה שלו יוצאת לפעמים בדרך גזיון.

עקר התכלית שנשוב בתשובה

אבל התכלית היא שיהיו בתשובה על כל זה, שזהו ענין הבאת קרבן, שיהיו ויתקן מה שנתקלקל, ולכן בודאי החפרון של הפחן המשיח הוא "לאשמת העם", ומן התפלות שלהם שאינן ראויות, אבל על ידי התקרבותם אל הצדיק האמת, יתקן הכל, ויזכו לתפלה וזכה ונקיה באמת.

והשם יתברך יזכנו להיות מקרבים אל צדיקים אמתיים, ונזכה לקבל תוכחתם באהבה, עדי נזכה להתפלל כל תפלותינו בדבקות אמתית אליו יתברך, מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

מאמר

וְהוֹטַב בְּעֵינֵי הַשָּׂרִי מְלוּכָה מְאֹד

בְּקֶר שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרָשַׁת וַיִּקְרָא הַתְּשֵׁמִיד

בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּבִקְרָה, בְּעֵת קִידוּשָׁא רַבָּא, דְּבַר מוֹהֲרָא"ש נ"י דְּבוּרִים
נִרְאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד בְּסִפּוּרֵי מַעֲשֵׂיזוֹת שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּמַעֲשֵׂה
מַמְלָךְ וְקִיסָר מַעֲשֵׂה ב' דָּף מ"ד, עֵינֵן שָׁם.

הֵם רָצוּ לְהַרְוֵן אֶת הַמְּלָכָה...

פְּתַח וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, רַבְּנֵנוּ ז"ל מְמַשִּׁיךְ לְסִפְרָה: וְלֹא רָצוּ (אֲנֵשׁ
הַסְּפִינָה שֶׁל הַמְּלָכָה) לְחֹזֵר לְבֵיתָם וְהִלְכּוּ שְׁנֵי הַסְּפִינּוֹת פְּיָחָה, וְהוֹטַב
בְּעֵינֵי הַשָּׂרִי מְלוּכָה מְאֹד, שֶׁהַמְּלָכָה שָׁלְחָם תַּשָּׂא אֶת הַדְּאֵקָטוֹר
מִחֶמֶת גְּדֹל הַכְּמֹתוֹ שָׂרְאוֹ בּוֹ, (כִּי הַשָּׂרִי מְלוּכָה שֶׁל הַבַּיִת מְלָךְ הַגְּדֹל שֶׁנִּפְּלָה וְכַתּוּב,
סִבְרוּ שֶׁחֶבֶת קִיסָר עִם הַשָּׂרוֹת הַגְּדֹל הֵם זְכָרִים, כִּי הֵיוּ מְלֻכָּשִׁים עֲמֻלְבוּשֵׁי זְכָרִים כַּנִּל),
עַל כֵּן רָצוּ שֶׁהַמְּלָכָה שָׁלְחָם, שֶׁהִיא אִשָּׁת פֶּן הַמְּלָכָה שִׁמְתָה, תַּשָּׂא אֶת
הַדְּאֵקָטוֹר, שֶׁהִיא בְּאֵמַת חֶבֶת קִיסָר, שֶׁהִיא סְבוּרִים שֶׁהִיא דְּאֵקָטוֹר,
מִחֶמֶת שִׁינְדֻעָה בְּחֶמְדָּתָהּ שֶׁנִּשְׂרַף הַמֶּחֶ שֶׁל הַבַּיִת מְלָךְ שֶׁנִּפְּלָה כַּנִּל,
וְשִׁינְדֵינָה הוּא הַמְּלָכָה שָׁלְחָם, וְאֵת הַמְּלָכָה שָׁלְחָם (הֵינִי הַמְּלָכָה הַזֶּהוּ הַגְּדֹל)
וְהָרָגוּ (כִּל זֶה הֵיוּ רֹצְחִים מְאֹד הַשָּׂרִי מְלוּכָה הַגְּדֹל).

הליצנות מורידה מהאדם כל זיק של יראת שמים
 כי הנחל כל זה הוא עצם פגם ההוללות והליצנות, שנתפסו בה חבן
 מלך וכל אנשי הספינה שלו, וזה גרם מיתה ונפילה להבן מלך
 בעצמו, ועכשו גרם להם לחשב לתרוג את המלך הנזקן שלהם,
 ושתשא המלכה את הדאקטור שעכשו מצאו. כי קלפת הליצנות
 הוא פתח הטמאה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא לח ע"ב) הבא
 לטמא פותחים לו, שנאמר (משלי ג, לד): "אם ללצים הוא יליין", וכן
 אמרו (עבודה זרה יח ע"ב): 'כל תמתלוצין נופל בגיהנום'; כי הליצנות
 מורידה מעל האדם כל מדה של יראת שמים, ואינה מנחת לדברי
 תורה להפגם לתוכו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שיר השירים רבה
 פרשה א, סימן כא) נכנסם ללב דבר של ליצנות, יצא בנגדו דבר של
 תורה.

הרמח"ל: הליצנות כמגן בפני ההתעוררות

ומובא בדברי הרמח"ל ז"ע (בספר מסלת ישרים פרק ה') שלצנות היא
 כמו מגן משוח בשמן, אשר ישמיט ויפיל מעליו החצים ומשליכם
 לארץ, כן הלצון בפני התוכחה, כי בליצנות אחד ובשחוק קטן, יפיל
 האדם מעליו רבוי גדול מן ההתעוררות וההתפעלות, עיז שם. ולכן

הדבר הראשון שצריכים לעקור מעצמו הוא מידת הליצנות, ואז יהיה מקום לדברי תורה ויראת שמים להכנס בקרבנו.

צריף להזהר מליצנות על הצדיקים שיש בכל דור

ואמר מוהרא"ש נ"י, שביותר צריכים להזהר מדברי ליצנות הנאמרים על יראים וכשרים שבדור, כי מעולם יש קלפה זאת של ליצנות שמתלווצצים מן היראים והכשרים שבדור, וכמו שמצינו אצל אברהם אבינו (בבא מציעא פו ע"ב), שליציני הדור היו אומרים, מאבימלך נתעברה שרה. וכן מצינו אצל משה רבנו עליו השלום (תנחומא פרשת פקודי), שליציני הדור היו אומרים, בן עמרם לקח הפסח מן המשכן. כי קלפה זו של ליצנות היא קלפה קשה מאד, ובני אדם נכשלים בה הרבה, רחמנא ליצלן, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי שקלים פ"ק ב): אין דור שאין בו ליצנים כדורו של דוד.

בכל דור יש מחלקת ורדיפות על הצדיקים

ומובא במכתב בסוף ספר הקדוש "נעם אלימלך", מהרב הקדוש רבי אלעזר, בנו של הרבי רבי אלימלך זי"ע, בענין המחלקת והרדיפות שהיה על הרב מועליחוב (הוא הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, וכותו תגו עלינו), שמעתי מאבי (הוא הרבי ר' אלימלך זי"ע), שכן

הָיָה מֵעוֹלָם, שֶׁעָשׂוּ לַיְצָנוֹת וְרָדְפוּ אֶת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּדוֹר הַחֵל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ וְכוּ', עַיִן שָׁם.

כִּי זֶה לְעַמֶּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים, וַיִּכְמוּ שְׂוִישׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמִּגְלִים וּמְפָרְסָמִים אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם, וּמוֹרִידִים אֶת הַשְּׂכִינָה לְמַטָּה בְּאָרֶץ, בֵּן יֵשׁ לַיְצָנִים שֶׁמְעַלְמִים וּמְסַתִּירִים אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִן הָעוֹלָם, וְעוֹשִׂים לַיְצָנוֹת מִן הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים שֶׁבְּדוֹר, וּמִיּוֹמֹת מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ כְּכֹר סְבֻלְנוּ מִזֶּה, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ גָּלָה וּפָרַסּ אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, וְהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה לְאָרֶץ, וְאַף עַל פִּי כֵּן עָמְדוּ עָלָיו לַיְצָנֵי הַדּוֹר, וְאַמְרוּ מֵאַבְיִמְלֵךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה וְכוּ', נִמְצָא שֶׁכִּנְגַד כָּל צַדִּיק, יֵשׁ לֵץ יְהִיר, שְׂרוּצָה לְהַעֲלִים וּלְכַסּוֹת קַדְשָׁתוֹ, וְהָאָדָם צָרִיף לְהִזְהַר מְאֹד שֶׁלֹּא יִכְשַׁל בְּרִשְׁתּוֹ הַטְּמֵאָה, רַק יִתְרַחַק מִלַּיְצָנוֹת בְּתַכְלִית הַרְחֹק.

וְתִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹצֵנוּ לְהִיּוֹת מְקַרְבִּים אֶל צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְלְהִיּוֹת נִזְהָרִים בְּתַכְלִית מְפֹדֶת הַלַּיְצָנוֹת, עַדִּי נִזְכֶּה לְחֹזֵר בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְלְהִיּוֹת קְשׁוּרִים וְדַבְּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אָמֵן וְאַמֵּן.

מאמר

נפש כי תחטא ומעלה מעל בה'

סעודה שלישית פרשת ויקרא התשס"ד

בסעודה שלישית, סעודת רעוא דרעויו, דבר מוהרא"ש, גרו יאיר, דבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רבנו ז"ל בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ר"ב, המדבר מסוד דין תורה, עין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש ג"י, רבנו ז"ל אומר (מוהרא"ש ג"י חור בקצור על תמצית דברי רבנו ז"ל בתורה זו):

ענש מי שמפריד את התורה מהמשא ומתן
דע! מי שאריף לדון לפני דינים בדין תורה, זה לו ענש ונקמה
שהתורה נוקמת בו, כי פאקמת כל המשא ומתן הוא תורה, כי
למשל הדיו המחליף פרה בהמור הוא תורה ומכל שכן פשעושוין
הדבר בעצמו הוא פודאי תורה, (ובמו שמספרין כל זה בשם הפעל שם טוב,
זכרנו לברכה). ועל כן פשעושוין משא ומתן, אריף שינקשר מחשבתו
רק בהתורה והדינים המלבשים שם, ומי שעוקר המשא ומתן מן
התורה, ונפול אל המשא ומתן בעצמו, ואינו מקשר מחשבתו אל

התורה המלכש שם, ואזי ענשו, שאחר כך הוא צריך לדון בדין תורה, ואזי צריך לחזר ולהביא כל הדברים וכל המחשבות וכל העסקים שהיה לו בשעת המשא ומתן מתחלתו ועד סופו, צריך להביא הכל אל התורה, דהינו שאצריך לחזר ולספר הכל לפני הדינים, והם פוסקים על זה דין תורה.

התורה נוקמת שאצריך להביא לפני המשא ומתן נמצא שחזר ונעשה מכל דברי המשא ומתן תורה, והוא לו נקמה, שהתורה נוקמת בו על אשר עקר הדינים המלכשים בהמשא ומתן מן התורה, ונפל אל המשא ומתן בעצמו, פאלו אין שום תורה בהמשא ומתן, על כן ענשו שאצריך לבוא לפני דין תורה, ואזי צריך להביא כל דברי המשא ומתן ולעשות מהם תורה, ואזי מראים לו שכל המשא ומתן הוא תורה, כי עכשו נעשה מהכל דין תורה כנ"ל.

ראה בעיניך שכל דברי המשא ומתן בלבם הם תורה כי בודאי הוא צריך להביא כל הדברים אפלו כל המחשבות לפני הדינים, כי אם חסר איזה דבור או איזה מחשבה – יתקלקל הדין תורה, וצריך דוקא להביא הכל כל מה שעבר בשעת המשא ומתן

לפני הדינים, והם עושין מזה דין תורה, נמצא, שחזר ונעשה מחמשא ומתן תורה, ומראין לו שאין הדבר כמו שהוא סבר מתחלה שאין בחמשא ומתן תורה, פי חלא ראה בעיניו שכל דברי המשא ומתן בלם הם תורה, פי עכשו נעשה מהכל דין תורה; עין שם כל זה בדברי רבנו ז"ל.

דין תורה לא נעשה רק לישיב כסוכים:

והסביר מזהרא"ש נ"י, כי הנה רבנו ז"ל מגלה לנו בתורה זו סוד של דין תורה, כי בני אדם חושבים שדין תורה הוא רק בכדי לישיב כסוה של ממוז וכיצא בו, בין שני בני אדם, שזה טוען שחברו חיב לו כך וכך, והשני טוען שאינו נכון, והרב והדין צריך לפסק עם מי הצדק, ובאמת יש בדין תורה הרבה יותר מזה, כי יש סוד פנימי בדין תורה, פי אלקותו יתברך גנוז בתוך כל פרט ופרט של הבריאה, ודומם צומח חי מדבר, הכל פאשר לכל, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, המלפש בלבוש פזה, ועקר עבודת האדם למצוא האלקות שיש בכל דבר, ולקשר מחשבתו אל הקדוש ברוך הוא מפל דבר, שזהו ענין למוד הלכה ושלחן ערוך, שמלמד את האדם איך למצוא אלקותו יתברך בתוך כל פרטי החיים.

הַשְּׁלֶחַן עֲרוּךְ הוּא הָאוּרִים וְתוֹמִים שֶׁל יְהוּדֵי
כִּי הַשְּׁלֶחַן עֲרוּךְ מִגְלָה לָנוּ אִיךְ שְׂיֵשׁ "בְּדוֹמָם" תּוֹרָה וְהַלְכָּה, וְאִסוּר
לְחַפֵּר בּוֹר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים וְלוֹמַר שֶׁלֹּא אִכְפַּת לִי אִם אָדָם יפּוֹל בָּהּ,
כִּי הַתּוֹרָה מִגְלָה לָנוּ, שֶׁבוֹר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים נַעֲשֶׂה שְׂלֵדָה וְאִתָּה חַיֵּב
בְּנִזְקוֹ, וְכֵן "בְּצוֹמָח" יֵשׁ כָּל הַלְכוֹת הַצְּמָחִים, כְּמוֹ כְּלָאִים וְעֶרְלָה
וְתַרּוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת, וְכֵן בְּ"בַעֲלֵי חַיִּים" יֵשׁ כָּל הַלְכוֹת הַבְּהֵמוֹת
וְהַחַיִּוֹת, וְכֵן "בְּמִדְבָר" יֵשׁ כָּל הַלְכוֹת בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, נִמְצָא
שֶׁהַשְּׁלֶחַן עֲרוּךְ הוּא הַחַיִּוֹת שֶׁל אִישׁ יְהוּדִי. וְכֵמוֹ שֶׁפַּעַם אָמַר הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ הַחַוּוֹן אִישׁ וְצ"ל, שֶׁהַשְּׁלֶחַן עֲרוּךְ הוּא הָאוּרִים וְתוֹמִים שֶׁל
אִישׁ יְהוּדִי, כִּי הַשְּׁלֶחַן עֲרוּךְ קוֹרָא וּמִגְלָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אִיךְ
נִגְזַר רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ כָּל פְּרָט שֶׁל הַבְּרִיאָה.

הַדִּינִים מִזְכִּירִים לְצַדִּיקִים שְׂיֵשׁ אֱלֻקוֹת בְּעוֹלָם
וְהִנֵּה בְּשִׁעֶסֶק אָדָם בְּאִיזָה עֶסֶק מַעֲסָקֵי עוֹלָם הוּא, וְשִׁכַּח מְלַחֲפֵשׁ
כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הָעֶסֶק, אִזִּי הַתּוֹרָה נֹקְמַת בּוֹ נִקְמָה, וְחוֹזֵרֶת
וּמְכַרְיָהּהּ אוֹתוֹ לְקִשָּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה, וְהוּא עַל יְדֵי שְׁקוֹרָאת
לוֹ לְבֹא לְפָנָי הַדִּינִים, וְלִדוֹן בְּדִין תּוֹרָה, וְאִזִּי צָרִיךְ לְהַבִּיא אֶת כָּל
הַמַּעֲשִׂים וְהַדְּבוּרִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ בְּשַׁעַת הָעֶסֶק, בְּתוֹךְ הַדִּין
תּוֹרָה, וְהַדִּינִים עוֹשִׂים מַכְּלֵם תּוֹרָה וְהַלְכָּה, נִמְצָא שֶׁחוֹזֵר וּמְבִין אִיךְ

שִׁישׁ בְּכָל עֲנִינָיו תּוֹרָה וְהִלְכָה, וּבְזֶה נִתְקַן הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בְּמַה שֶׁנִּתְקַן עֲצֻמוֹ מִן הַתּוֹרָה בְּשַׁעַת הָעֶסֶק, כִּי עֲכָשׁוּ עַל יְדֵי דִין תּוֹרָה נִתְקַן כָּל זֶה, כִּי הַדִּינִים מֵרָאִים לוֹ אִיךָ שִׁישׁ תּוֹרָה בְּכָל פֶּרֶט וּפְרָט. נִמְצָא שְׁמֻלְבֵּד מַה שֶׁהַדִּינִים מְזַכִּים אֶת הַזֹּכָאִי וּמְחַיְבִים אֶת הַחַיִּב, וְהַמְמוֹן חוֹזֵר אֶל בְּעָלָיו, גַּם נִתְקַן אֲצֵל שְׁנֵי הַצַּדִּידִים, אֶת הַפְּגָם שֶׁשָּׂכְחוּ אֱלֻקוֹתָו יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמִּשְׁאָ וּמִתֵּן, וְעֲכָשׁוּ הוֹזְרִים וּמוֹצְאִים הַתּוֹרָה שִׁישׁ בְּכָל פֶּרֶט, שֶׁזֶהוּ עֵקֶר תְּכֵלֶת הַבְּרִיאָה, וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי מִי שֶׁזֹּזְכָה לְמִצּוֹא אֱלֻקוֹתָו יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ כָּל פֶּרֶטִי הַחַיִּים, כִּי אִזּוֹ יִחְיֶה חַיִּים שֶׁל תּוֹרָה, וְחַיִּים שֶׁל דְּבִקּוֹת אֲמִתִּית בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁרִי לוֹ וְאֲשֶׁרִי חֵלְקוֹ.

מה הקשר בין כחש בעמיתו למעילת מעל בה?

וְקִשֶׁר מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶת הָעֲנִין הַנַּ"ל לְפֶרֶשַׁת הַשְּׁבוּעַ בְּקִשֶׁר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי הִנֵּה כְּתִיב (וַיִּקְרָא ה', כ"א) **נִפְשׁ כִּי תַחַטָּא וּמַעֲלָה מַעַל בְּה' וְכַחֵשׁ בְּעַמִּיתוֹ בְּפִקְדוֹן אִוּ בְּתִשׁוּמַת יָד אִוּ בְּגִזַּל אִו עָשָׂק אֶת עַמִּיתוֹ.** וַיֵּשׁ לְחַבֵּין מַהוּ קִשֶׁר בֵּין תַּחֲלַת הַפְּסוּק, **נִפְשׁ כִּי תַחַטָּא וּמַעֲלָה מַעַל בְּה',** לְסוּפּוֹ, **וְכַחֵשׁ בְּעַמִּיתוֹ וְגו',** שֶׁהָרִי פְּסוּק זֶה מְדַבֵּר מִן הַהִלְכוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְחֶבְרִו, וְאִם כֵּן לָמָּה מִתְחִיל הַפְּסוּק, **נִפְשׁ כִּי תַחַטָּא וּמַעֲלָה מַעַל בְּה',** הַנִּרְאֶה שֶׁמְדַבֵּר מִן הַהִלְכוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְמַקּוֹם?

כָּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁבֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ הוּא מְחַמֵּת שִׁכְחַת הַבּוֹרָא
 אֲבָל עַל פִּי דְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל חַנ"ל מוֹבֵן הָעֲנִין מְאֹד, כִּי כָּל הָעֲנִין שֶׁל
 דִּין תּוֹרָה וְעַסְק בֵּין בְּנֵי אָדָם, נִמְשָׁךְ מִמֶּה שֶׁאָדָם שִׁכַּח אֶת כְּבוֹדוֹ
 יִתְבָּרֵךְ בְּתוֹךְ הַמּוֹשָׁא וּמִתֵּן שְׁלוֹ, וְהַתּוֹרָה חוֹזֶרֶת וְנוֹקְמַת בּוֹ נִקְמָה,
 וּמְכַרְיָחָה אוֹתוֹ לְהַחְזִיר מִחֲשֻׁבְתּוֹ אֶל תּוֹךְ הַתּוֹרָה, נִמְצָא שְׁפָאָמַת
 הוּא עֲנִין שֶׁל "נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעֲלָה מַעַל בַּח", כִּי שִׁכַּח לְחַפְּשׁ
 וְלִמְצָא אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתוֹךְ הָעַסְקִים שְׁלוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה בָּא אֶל דִּין
 תּוֹרָה, "וְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּמִקְדוֹן וְגו'", כִּי כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁבֵּין אָדָם
 לְחֵבְרוֹ, הוֹלְכוֹת יָד בְּיַד עִם הַהֲלָכוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְמָקוֹם, וְאִסוּר
 לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶן כָּלֵל, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת אִישׁ פֶּשֶׁר בְּאֲמַת, כִּי אִם
 בְּאֲשֶׁר הוּא מְשֻׁלֵּם בְּשִׁתְיָהֶן יַחַד, כִּי אִם יִהְיֶה גָּאוֹן וּבָקִי עֲצוּם,
 וַיִּדְקוּק בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְמָקוֹם בְּדַקְדוּק גָּדוֹל, אֲבָל בְּהֲלָכוֹת
 שֶׁבֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, יוֹלֵז מְאֹד, וַיִּדְבֵּר רַע עַל אַחֵרִים, וַיּוֹלֵז בְּמִמוֹנָם,
 מַה שָׁנָה הַגָּאוֹנוּת וְהַבְּקִיאֻת שְׁלוֹ?

וְלָכֵן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאִינּוּ מְטַעֵה עֲצָמוֹ כָּלֵל, וּמְחַפֵּשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתוֹךְ
 כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט שֶׁל יְמֵי חַיָּיו, וּמוֹצֵא אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל מָקוֹם
 וּבְכָל זְמַן, כִּי אִזּוֹ יִשְׁלִים אֶת תְּכֵלִית כּוֹנֵת הַבְּרִיאָה.

תוֹדַת הַנַּחֲלָה, פְּרִשְׁתַּי וַיִּקְרָא – תַּשְׁמִיעֵנִי; תּוֹכַחַת הַצַּדִּיק וְדִין תּוֹרָה _____ יח

וְהַשֵּׁם יִתְפָּרַדְּ יִזְכְּנוּ לְדַבֵּק עֲצָמֵנוּ בּוֹ יִתְפָּרַדְּ בְּאַמֶּת וּבְתַמִּים, וְנִזְכֶּה
לְחֹזֵר בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְפָּרַדְּ, עַדִּי נִזְכֶּה לְחַפְּלָל בּוֹ יִתְפָּרַדְּ
לְגַמְרֵי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

